

KAIP ATPAŽINTI PSICHOAKTYVIAŠIAS MEDŽIAGAS VARTOJANTĮ AR NUO JŲ APSVAIGUSĮ MOKINĮ

Pateikiame požymių aprašymą, kurie išryškėja esant psichoaktyviųjų medžiagų intoksikacijai (pavartojimui). Jie stebimi tiriant vizualiai:

- **VYZDŽIO DYDIS IR REAKCIJĄ Į ŠVIESĄ.** Esant stimuliatorių intoksikacijai atmerkus voką po 15 sek., krintant tiesioginei šviesai, vyzdys lieka išsiplėtęs, opiatų intoksikacijai – vyzdys lieka susitraukęs, hašišo ir marihuanos intoksikacijai – vyzdys pulsuoja didėjančiai (pastaba: vyzdys pulsuoja bet kuriuo atveju 3,0– 3,5 mm diametru net ir nevartojus psichoaktyviųjų medžiagų);
- **NISTAGMAS** - ritmiškas, nevalingas abiejų akių obuolių trūkčiojimas. Akys tikrinamos atskirai, 40–50 cm atstumu nuo akių vertikaliai ir horizontaliai judinant objektą, kurį tiriamasis, nejudindamas galvos, turi stebėti akimis apie 4 sek. Akies obuolių trūkčiojimas gali būti apsvaigimo ženklas. Nistagmas pasireiškia, kai kraujyje viena ir daugiau promilių alkoholio;
- **AKIES KONVERGENCIJA** - žiūros linijų susikirtimą fiksuotame taške, t. y. nukreipti žvilgsnį vienu metu abiem akimis į savo nosies viršūnę ir išlaikyti 4–5 sek. Pavartojus psichoaktyviųjų medžiagų gali išlikti gebėjimas suvesti akis, tačiau sudėtinga ilgai išlaikyti sutelktą žvilgsnį į objektą;
- **PULSO DAŽNIS.** Tikrinama uždėjus du pirštus ant plaštakos arterijos. Normalus pulsas yra 60–90 tvinksnų per minutę. Priklausomai nuo vartotos psichoaktyviosios medžiagos, pulsas sulėtėja arba padažnėja;
- **LAIKO POJŪTIS ROMBERGO STOVĖSENOS BŪDU.** Vertinamas laiko pojūtis, galimybė suprasti paprastas instrukcijas, rankų, kojų drebulys ir akių vokų trūkčiojimas. Tiriamasis turi stovėti suglaudęs kojas, ištiesęs į priekį rankas, atlenkęs galvą atgal ir užsimerkęs. Prašoma pranešti, kai praeis 30 sekundžių. Nepavartojus psichoaktyviųjų medžiagų galima apsirikti 10 sekundžių. Apsvaigus gali būti sunku išlaikyti pusiausvyrą;
- **DŪRIŲ ŽYMĖS.** Jeigu psichoaktyviosios medžiagos švirkščiamos, lieka dūrio žymės, kurios laikui bėgant keičiasi: 0–8 val. – raudona dėmė (paraudęs ratas); 8–96 val. – šviesaus sukrešėjusio kraujo pėdsakai; 5–14 dienų – tamsios dėmės; 14 dienų ir daugiau – dėmės išnyksta;
- **KVAPAS.** Pavartojus alkoholio jaučiamas alkoholio kvapas iš burnos ar nuo drabužių, marihuanos – keistas, neįprastas, cheminių medžiagų kvapas.

Informacija parengta pagal metodines rekomendacijas „Psichoaktyvios medžiagos ir mokykla: prevencijos ir intervencijos gairės“ (2023 m.).